

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ: Προπονητής αθλήματος

Ορισμός: Ο προπονητής αναλαμβάνει την προετοιμασία αθλητών και γενικότερα αθλουμένων, ατομικά ή σε ομάδα, και φροντίζει για την καλή φυσική τους κατάσταση, ώστε να έχουν την καλύτερη δυνατή απόδοση κατά τη διεξαγωγή αγώνων.

Περιγραφή: Ανάλογα με το άθλημα και την ηλικία των αθλητών και των αθλουμένων που έχει αναλάβει ο προπονητής, επιλέγει τις κατάλληλες ασκήσεις και διαμορφώνει το αντίστοιχο πρόγραμμα. Στόχος του προπονητή είναι να προετοιμάσει κατάλληλα τους αθλητές και τους αθλούμενους, ώστε να είναι σε θέση να αντεπεξέλθουν στις απαιτήσεις αγώνων και αναμετρήσεων. Ακόμη, είναι υπεύθυνος για την προετοιμασία της συγκεκριμένης τακτικής για κάθε αγώνα και την πρακτική εφαρμογή της κατά τη διεξαγωγή του. Στο πλαίσιο αυτό συγκεντρώνει στοιχεία για τους μελλοντικούς αντιπάλους, προκειμένου η ομάδα του ή ο συγκεκριμένος αθλητής που έχει αναλάβει να είναι σε θέση να τους αντιμετωπίσει. Επίσης, κατά τη διάρκεια του αγώνα συμβουλεύει και ενισχύει τους αθλητές, παρεμβαίνει σε περιπτώσεις λανθασμένων ενεργειών και τροποποιεί, αν χρειαστεί, την ακολουθούμενη τακτική. Μετά το τέλος του αγώνα αναλύει μαζί με τους αθλητές την απόδοσή τους, επισημαίνει τα θετικά σημεία και καταστρώνει στρατηγικές βελτίωσης των αρνητικών.

Αν είναι προπονητής σε ομαδικό άθλημα, έχει τη δυνατότητα πραγματοποίησης αλλαγών για την ανανέωση του δυναμικού της ομάδας προκειμένου για την καλύτερη απόδοσή της.

Ο εξοπλισμός του προπονητή περιλαμβάνει αθλητική φόρμα ή φόρμα κολύμβησης αν πρόκειται για θαλάσσια αθλήματα, σφυρίχτρα, χρονόμετρα και βέβαια εξειδικευμένα για κάθε άθλημα εξαρτήματα, όπως για παράδειγμα μπάλες, ρακέτες, εμπόδια, κορδέλες, κορύνες κ.ά.

Με την τεράστια προβολή των αθλητικών εκδηλώσεων σήμερα και την αναγνώριση της σπουδαιότητας του αθλητισμού για την ομαλή ανάπτυξη του ανθρώπου, το έργο του προπονητή αποκτά ιδιαίτερη αξία. Η τηλεόραση και γενικότερα τα μέσα μαζικής ενημέρωσης έχουν συμβάλει αποφασιστικά στην ανάδειξη του επαγγέλματος, ιδιαίτερα όσον αφορά στα δημοφιλή αθλήματα, όπως το ποδόσφαιρο, το μπάσκετ και τελευταία ο στίβος και η γυμναστική.

Προϋποθέσεις άσκησης: Για να μπορέσει κάποιος να ασκήσει το επάγγελμα του προπονητή είναι απαραίτητη η άδεια ασκήσεως επαγγέλματος. Η άδεια χορηγείται από τη Γ.Γ.Α., εφόσον ο υποψήφιος διαθέτει πτυχίο ΤΕΦΑΑ ή προηγούμενη εμπειρία στο συγκεκριμένο άθλημα με το οποίο ενδιαφέρεται να ασχοληθεί ή έχει παρακολουθήσει σεμινάρια προπονητικής που διοργα-νώνει η Γ.Γ.Α.

Χαρακτηριστικά:

Νομοθετική κατοχύρωση: Το επάγγελμα κατοχυρώνεται νομικά με τον Ν. 2725/99 περί αθλητισμού.

Εκπαίδευση: Για την ενασχόληση με το επάγγελμα του προπονητή απαιτείται πτυχίο του τμήματος Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού (ΤΕΦΑΑ) των ΑΕΙ. Κατά τη διάρκεια των σπουδών δίνεται δυνατότητα στους φοιτητές να επιλέξουν κατεύθυνση ανάλογα με το άθλημα με το οποίο θέλουν να ασχοληθούν. Αθλητές που δεν έχουν πτυχίο ΤΕΦΑΑ μπορούν να γίνουν προπονητές παρακολουθώντας ολιγοήμερα σεμινάρια στη Σχολή Προπονητών της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού (Γ.Γ.Α.). Γνώσεις προπονητικής για συγκεκριμένα αθλήματα μπορεί κάποιος να αποκτήσει φοιτώντας σε ανάλογα τμήματα των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης.

Δεξιότητες: Η σχέση του προπονητή με τους αθλητές απαιτεί αμοιβαία ηθική δέσμευση και αφοσίωση. Ο προπονητής, εκτός από δάσκαλος, οφείλει ταυτόχρονα να έχει ηγετικές δεξιότητες, ικανότητα να δημιουργεί σχέσεις εμπιστοσύνης με τους αθλητές, να εμπνέει σεβασμό και γενικότερα να φροντίζει για τη δημιουργία και τη διατήρηση κλίματος επικοινωνίας. Στοιχεία που πρέπει, επίσης, να τον διακρίνουν είναι ο ενθουσιασμός, ο δυναμισμός και η αποφασιστικότητα, όπως και η ικανότητα σε κάθε στιγμή να διατηρεί την ψυχραιμία και την αυτοκυριαρχία του. Τόσο ο ίδιος όσο και οι αθλητές του, οφείλουν να λειτουργούν στα αθλητικά πλαίσια που επιβάλουν οι άγραφοι κανόνες δεοντολογίας που έχουν καθιερωθεί διεθνώς με τον αγγλικό όρο 'fairplay'.

Σημαντικό, ουσιαστικό, αλλά και δύσκολο κομμάτι της δουλειάς του προπονητή αποτελεί η ψυχολογική προετοιμασία για την αντιμετώπιση κάθε αντιπάλου, πράγμα που απαιτεί να διαθέτει ο ίδιος συναισθηματική ωριμότητα και ισορροπία. Τέλος, η εντιμότητα, η ηθική ακεραιότητα, η ικανότητα στη μετάδοση γνώσεων, οι δεξιότητες επικοινωνίας και τα μεγάλα ψυχικά αποθέματα αποτελούν απαραίτητα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του

προπονητή. Όπως γίνεται κατανοητό, η άριστη φυσική κατάσταση είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την ενασχόληση με το επάγγελμα.

Μέλλον: Οι δυνατότητες απασχόλησης των προπονητών βρίσκονται σε άμεση συνάρτηση με το άθλημα στο οποίο ειδικεύονται, ενώ σημαντικό ρόλο παίζει εάν αυτό είναι ατομικό ή ομαδικό. Για τους προπονητές ομαδικών αθλημάτων οι δυνατότητες απασχόλησης είναι περισσότερες. Γενικότερα, οι προοπτικές για το επάγγελμα του προπονητή είναι θετικές, καθώς όλο και περισσότερο παρατηρείται μια στροφή του ενδιαφέροντος προς τον ενεργό αθλητισμό.

Οι αποδοχές των προπονητών ποικίλλουν και μπορεί να είναι πολύ υψηλές ανάλογα με την ομάδα, το σύλλογο ή το φορέα στον οποίο απασχολείται. Εκτός από τις σταθερές αμοιβές, υπάρχουν τα λεγόμενα "πριμ επιτυχιών" που καθορίζονται ανάλογα με τις νίκες που επιτυγχάνει η ομάδα. Η επαγγελματική άνοδος είναι δύσκολη για έναν προπονητή. Για να καταξιωθεί κάποιος στο χώρο, απαιτείται τις περισσότερες φορές πολύχρονη εργασία, αφοσίωση στο έργο του και επίτευξη καλών επιδόσεων από τον αθλητή ή την ομάδα που έχει αναλάβει. Οι καλοί προπονητές διατηρούν για πολλά χρόνια τις θέσεις τους.

Περιβάλλον ενασχόλησης: Ο προπονητής μπορεί να απασχοληθεί σε διάφορους αθλητικούς συλλόγους ή ως προσωπικός προπονητής αθλητών, σε εθνικές ομάδες και σε ομάδες ιδρυμάτων, φορέων ή σχολείων.

Επαγγελματικές συνθήκες: Το επάγγελμα του προπονητή συνδέεται με έντονα συναισθήματα, είτε χαράς και ηθικής ικανοποίησης σε περίπτωση επιτυχίας είτε λύπης σε περίπτωση ήττας. Σε κάθε περίπτωση, όμως, η ένταση και το άγχος, τόσο κατά την προετοιμασία όσο και κατά τη διάρκεια του αγώνα είναι μεγάλα. Οι προπονήσεις και οι αγώνες γίνονται την ημέρα ή και το βράδυ. Εξάλλου, οι μετακινήσεις για τον προπονητή είναι συχνές και ανάλογα με το αγωνιστικό επίπεδο που έχει αναλάβει και τις υποχρεώσεις της ομάδας ή του αθλητή, μπορεί να είναι σε επίπεδο τοπικό, εθνικό ή διεθνές. Αξίζει, επίσης, να σημειωθεί ότι ο προπονητής μπορεί να μετακινείται από τη μια ομάδα στην άλλη, κάτι που παρατηρείται κατά κύριο λόγο στα πολύ υψηλά επίπεδα της προπονητικής.

Οι χώροι εργασίας του προπονητή, ανάλογα με το άθλημα μπορεί να είναι ανοιχτοί, όπως για παράδειγμα τα γήπεδα ποδοσφαίρου, ή κλειστοί, όπως για παράδειγμα τα γυμναστήρια άρσης βαρών. Η προπόνηση πολλές φορές δεν πραγματοποιείται στο χώρο που διεξάγεται ο

αγώνας, αλλά σε βοηθητικές εγκαταστάσεις. Οι συνθήκες εργασίας του προπονητή καθώς και τα αποτελέσματα που μπορεί να επιτύχει είναι σε μεγάλο βαθμό συνάρτηση των αθλητικών εγκαταστάσεων του φορέα για τον οποίο εργάζεται. Εξάλλου, όσον αφορά στα αποτελέσματα των προπονημάτων του εξαρτώνται και από τους αθλητές τους οποίους έχει αναλάβει να προετοιμάσει.

Επαγγελματικές οργανώσεις: Το Καταστατικό του Συνδέσμου Προπονητών και οι κανονισμοί προπονητών των διαφόρων αθλημάτων προσδιορίζουν τον δεοντολογικό κώδικα που κατά περίπτωση εφαρμόζεται.

Γενικά σχόλια: Ο προπονητής είναι απαραίτητο να διακρίνεται από διορατικότητα, σοβαρότητα και επαγγελματισμό, ώστε να είναι σε θέση να αναλάβει υπεύθυνα την εξέλιξη της πορείας του αθλητή στο αγώνισμα που έχει επιλέξει και να συμβάλλει στην ολοκλήρωση της ατομικής και αθλητικής του προσωπικότητας.

Δυναμισμός, μαχητικότητα, επιμονή και μεγάλη ψυχική αντοχή είναι απαραίτητο να χαρακτηρίζουν τον επαγγελματία προπονητή.